

Niet kiezen is geen optie

Over keuzes en dilemma's

Brainfeed, 15 juni 2022

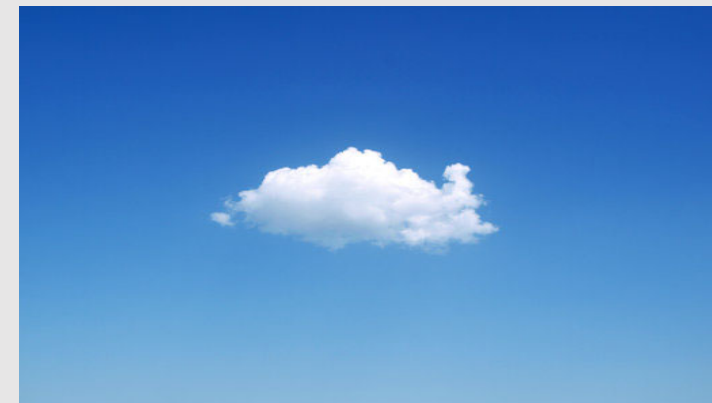
Johan Braeckman

(Universiteit Gent)

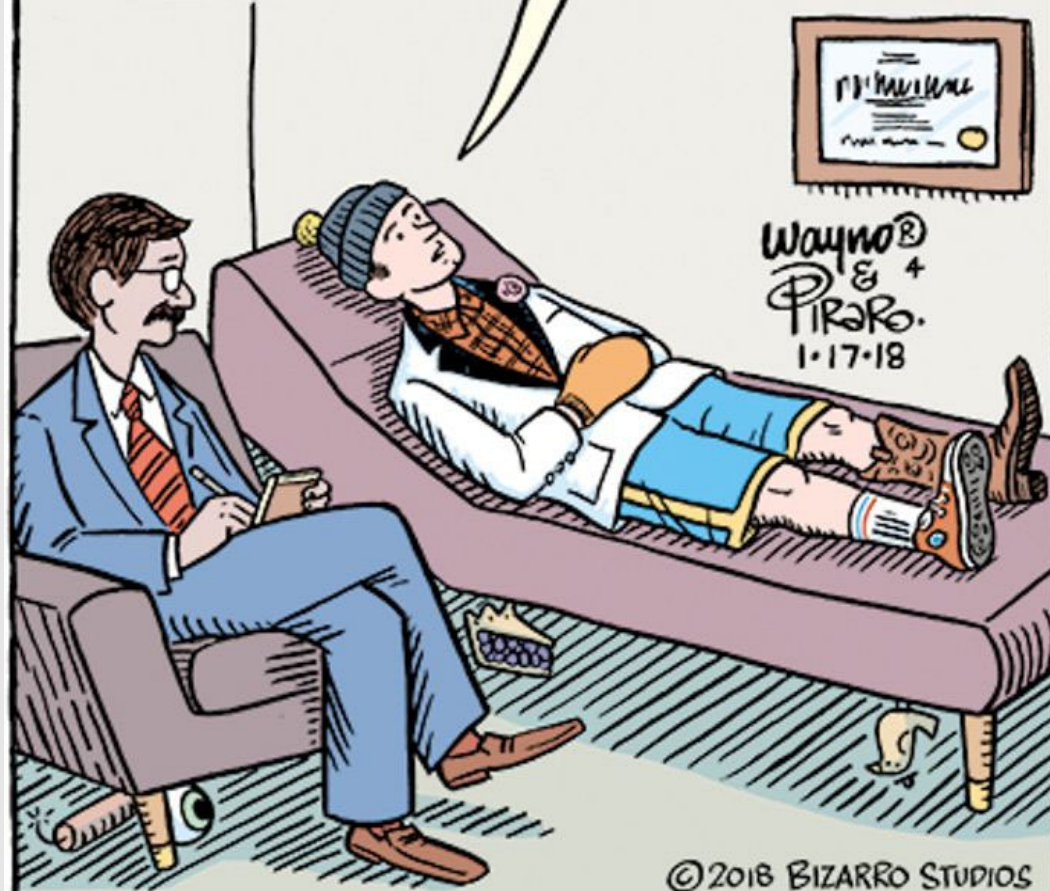
Hoeveel keuzes heeft u vandaag reeds gemaakt?
Soms last van te veel opties?

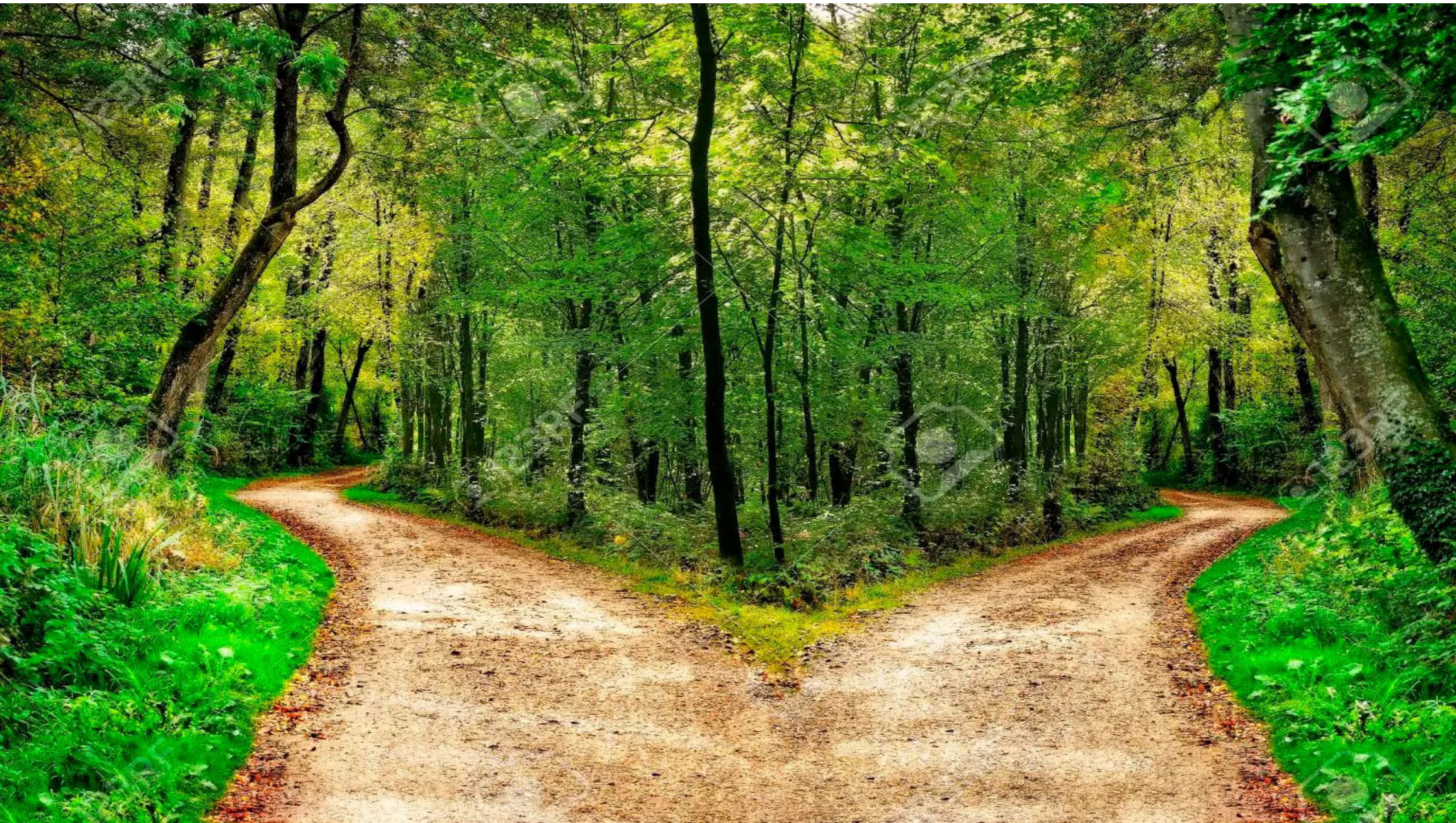

Handelen = continu keuzes maken. Vaak eenvoudig,
nu en dan ook lastig, soms onmogelijk (?)

Sometimes I struggle
with decision-making.

The Road Not Taken

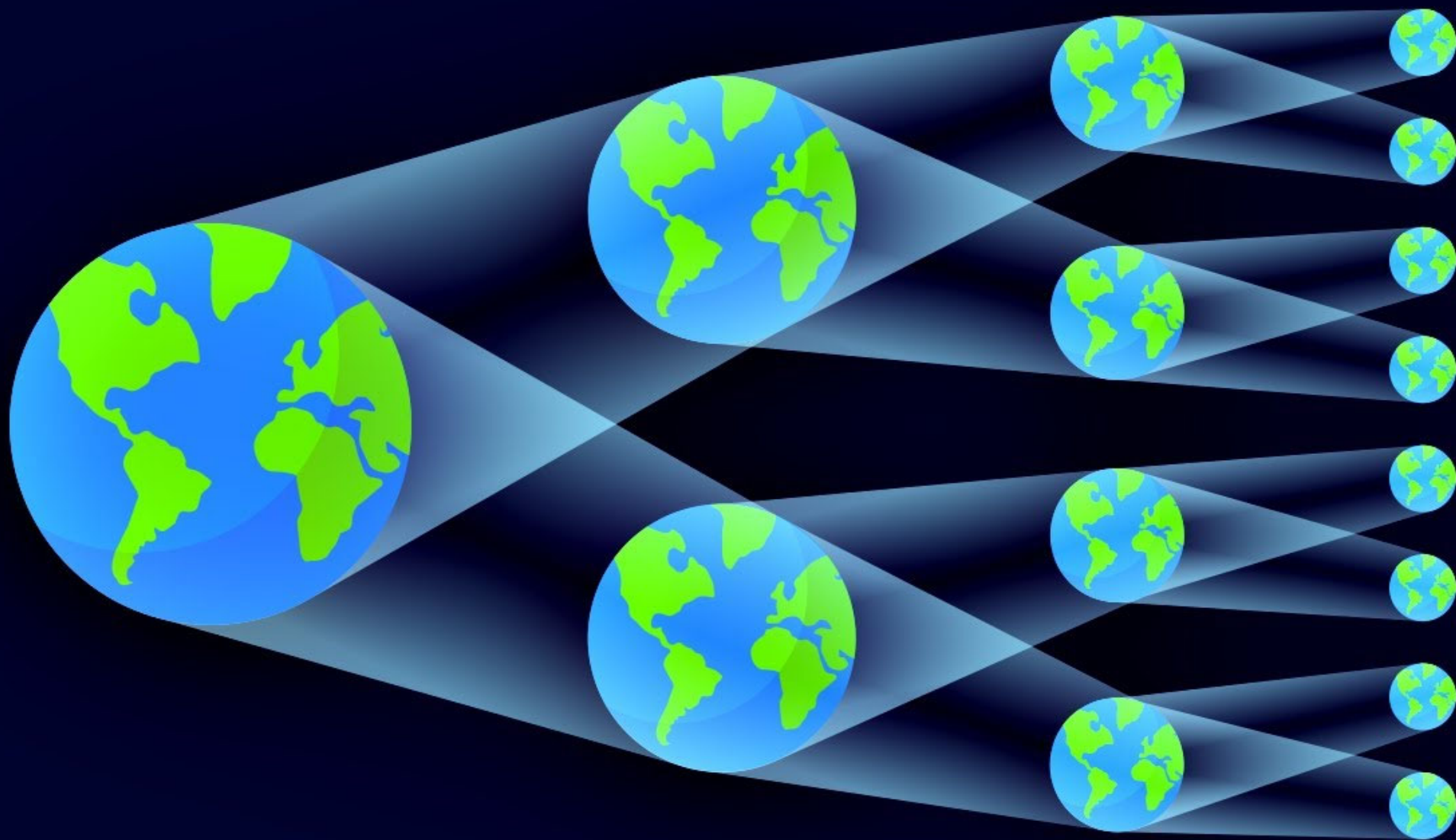
R O B E R T F R O S T , 1 9 1 6

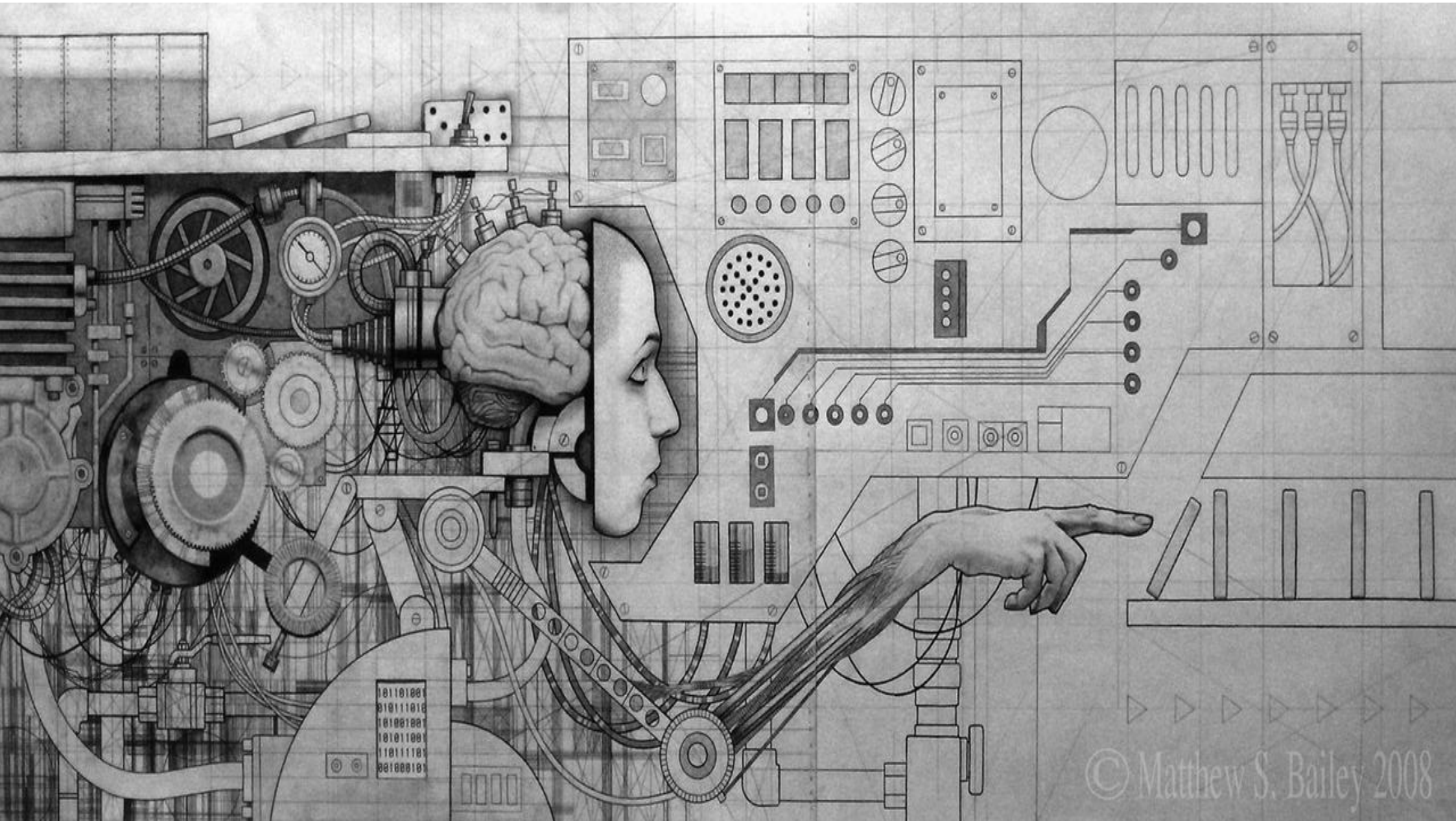
Two roads diverged in a yellow wood,
And sorry I could not travel both
And be one traveler, long I stood
And looked down one as far as I could
To where it bent in the undergrowth;

Then took the other, as just as fair,
And having perhaps the better claim,
Because it was grassy and wanted wear;
Though as for that the passing there
Had worn them really about the same,

And both that morning equally lay
In leaves no step had trodden black.
Oh, I kept the first for another day!
Yet knowing how way leads on to way,
I doubted if I should ever come back.

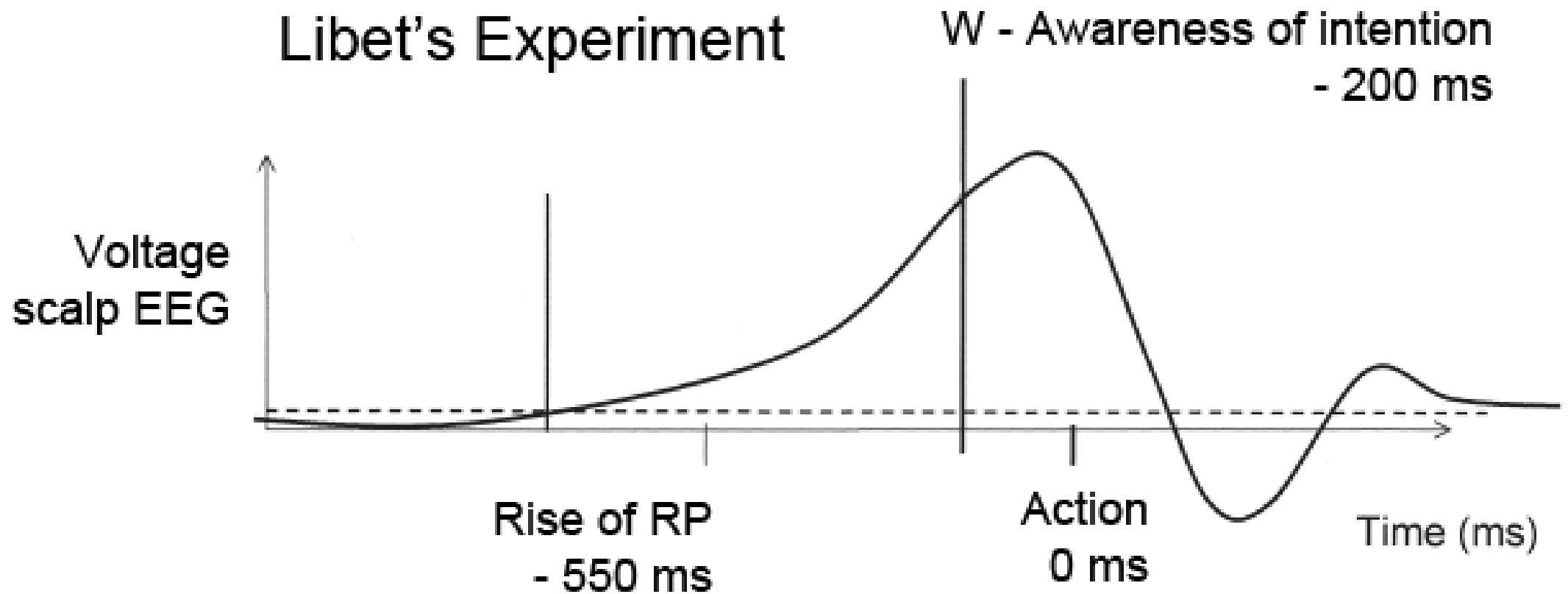
I shall be telling this with a sigh
Somewhere ages and ages hence:
Two roads diverged in a wood, and I—
I took the one less traveled by,
And that has made all the difference.

© Matthew S. Bailey 2008

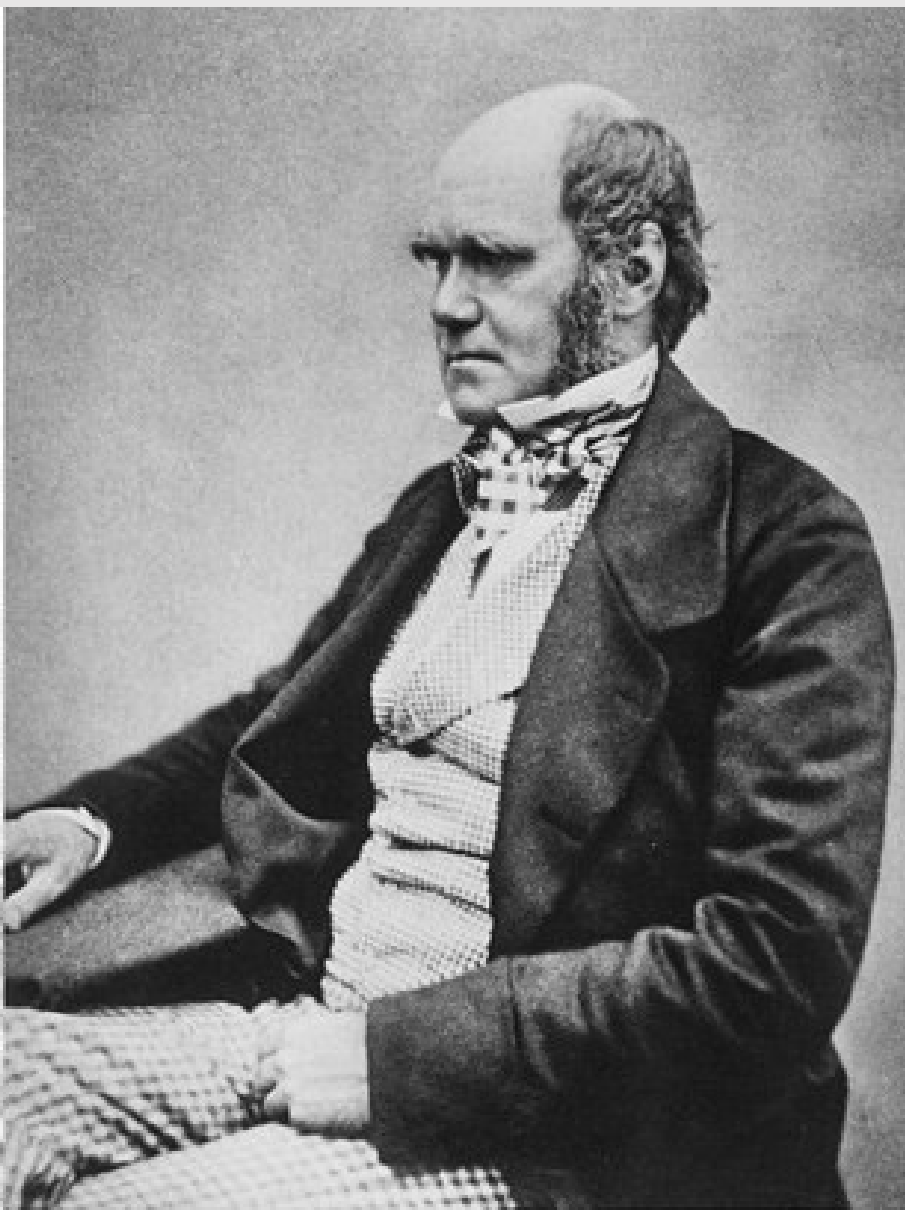
Libet's Experiment

Have a seat Kermit. What I'm about to tell you
might come as big shock...

This is the Question

Marry

Children—(if it Please God) — Constant companion, (& friend in old age) who will feel interested in one, — object to be beloved & played with. — better than a dog anyhow. — Home, & someone to take care of house — Charms of music & female chit-chat. — These things good for one's health. — but terrible loss of time. —

My God, it is intolerable to think of spending ones whole life, like a neuter bee, working, working, & nothing after all. — No, no won't do. — Imagine living all one's day solitarily in smoky dirty London House. — Only picture to yourself a nice soft wife on a sofa With good fire, & books & music perhaps — Compare this vision with the dingy reality of Grt. Marlbro' St.

Marry—Mary—Marry Q.E.D.

Not Marry

Freedom to go where one liked — choice of Society & little of it. — Conversation of clever men at clubs —

Not forced to visit relatives, & to bend in every trifle. — to have the expense & anxiety of children — perhaps quarelling —

Loss of time. — cannot read in the Evenings — fatness & idleness —

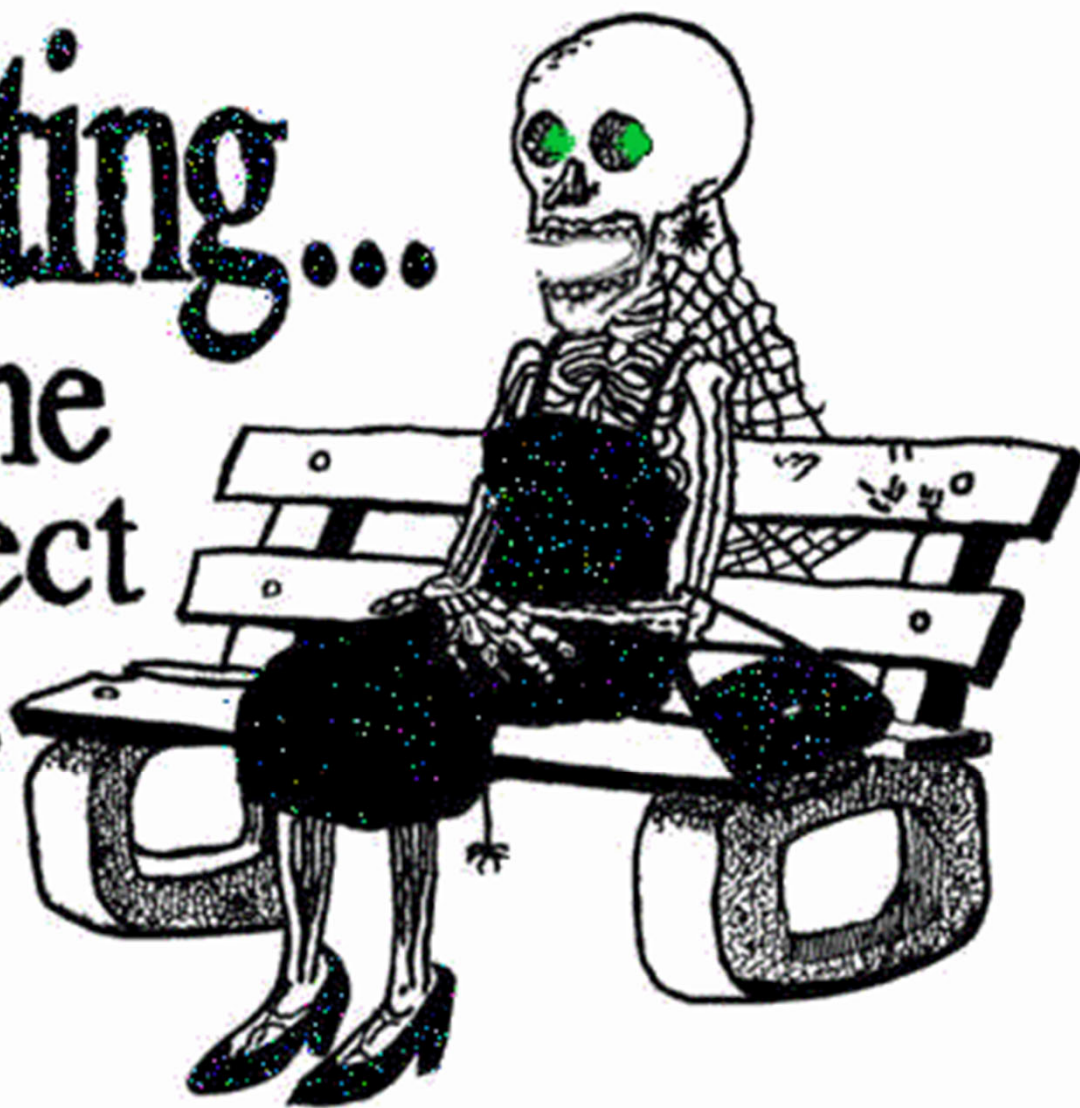
Anxiety & responsibility — less money for books &c — if many children forced to gain one's bread. — (But then it is very bad for ones health to work too much)

Perhaps my wife wont like London; then the sentence is banishment & degradation into indolent, idle fool —

Rationele partnerkeuze?

Waiting...
for the
perfect
man.

Perfect man
waiting for any
woman.

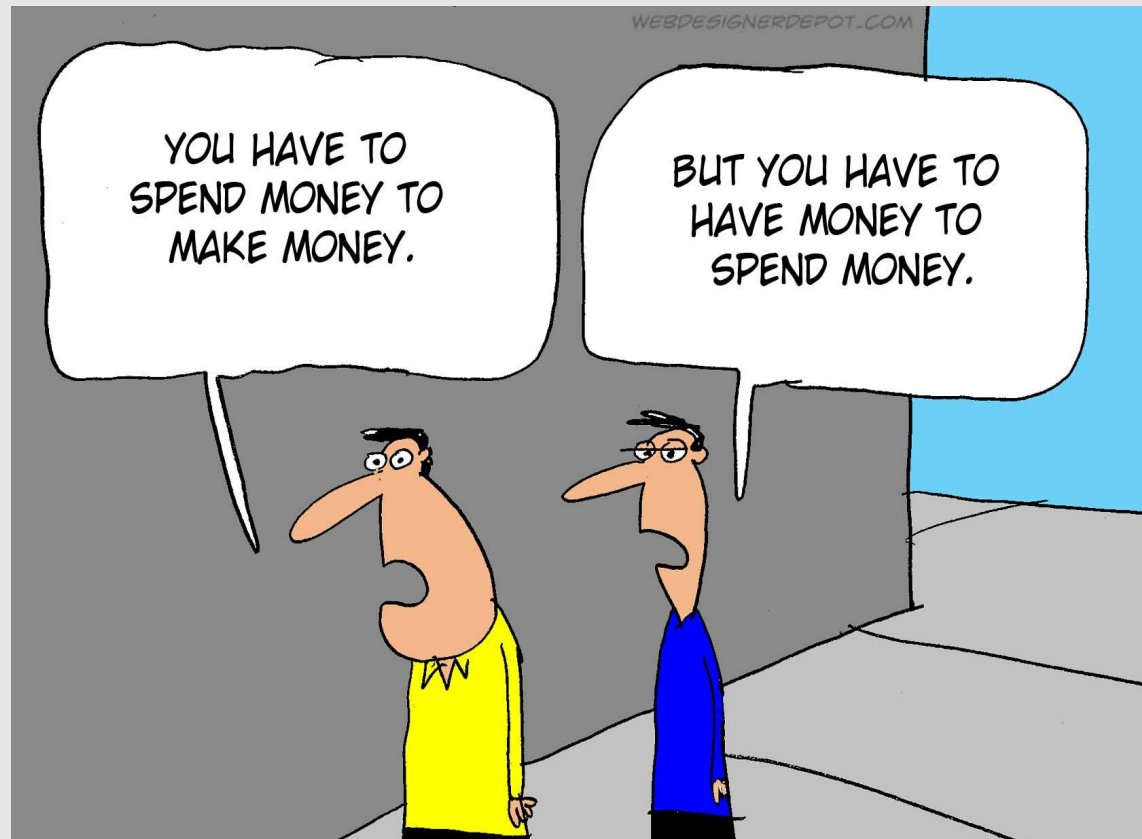

gumru.com

Joseph Heller: Catch 22

Oorlogspiloot die gevaarlijke missies wil ontlopen vraagt mentale evaluatie aan, in de hoop dat men hem mentaal onbekwaam zal bevinden. Maar de aanvraag zelf, toont aan dat hij mentaal bekwaam is....

© 1999 Randy Glasbergen. www.glasbergen.com

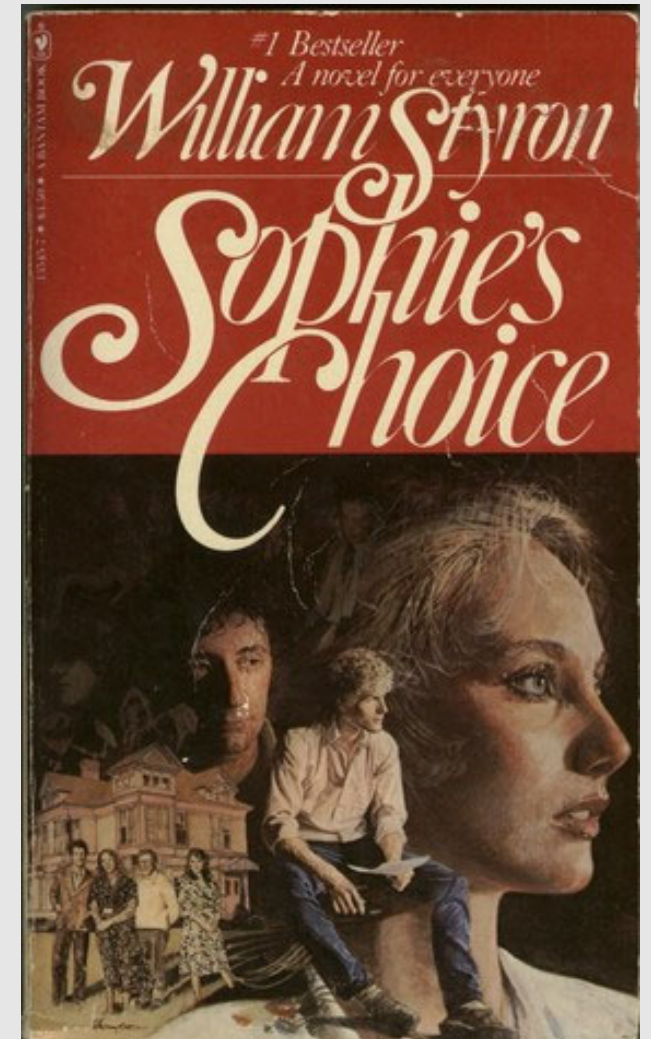
“I gave too much attention to my career and my family suffered. Then I gave too much attention to my family and my career suffered. Now I’m giving all my attention to Julia Roberts and I’m finally happy.”

"De vraag is: is het beter om te leven dan wel dood te zijn? Is het nobeler om geduldig alle onheil te ondergaan die het lot je toewerpt of valt het te verkiezen om de strijd tegen alle zorgen te beëindigen door gewoon jezelf te doden?"

Ham. To be, or not to be, I there's the point,
To Die, to sleepe, is that all? I all:
No, to sleepe, to dreame, I mary there it goes,
For in that dreame of death, when wee awake,
And borne before an euerlasting Iudge,
From whence no passenger euer retur'nd,
The vndiscovered country, at whose sight
The happy smile, and the accursed damn'd.
But for this, the ioyfull hope of this,
Whol'd beare the scornes and flattery of the world,
Scorned by the right rich, the rich curssed of the poore?

***Sophie's choice* (William Styron) – een van beide kinderen kiezen, of ze sterven allebei....**

Verschrikkelijk: moeder moet kiezen welke zoon blijft leven met nierdonatie

Een radeloze Chinese moeder heeft onlangs een hartverscheurende keuze moeten maken tussen haar twee zonen. Beide twintigers hadden vanwege een ernstige aandoening immers dringend een niertransplantatie nodig en hoewel de vrouw een perfecte match was als donor, kon ze maar één jongen redden.

Redactie 31-03-15, 23:23 **Laatste update:** 16-04-17, 17:35 **Bron:** Daily Mail, Fox News

Een dilemma is een probleem waarbij zich twee opties aandienen, maar geen van beide is ten volle acceptabel of op voor de hand liggende wijze verkiesbaar – of ze zijn beide onwenselijk. De opties zijn de *hoorns* van het dilemma.

Het begrip *dilemma* wordt soms iets te ondoordacht gebruikt.

VIDEO. De badpakkendilemma's van Karen Damen, Anne De Baetzelier en Tatyana Beloy

Complexen of goed in je vel? “Vroeger complexen, nu goed in mijn vel”, aldus Karen Damen (47). En dat zien we. Ze straalt in haar badpak, net zoals Tatyana Beloy (37) en Anne De Baetzelier (57). De drie vrouwen vertellen morgen in NINA openhartig over hun lijf, liefde en leven. Maar vandaag beantwoorden ze eerst enkele pittige ‘badpakkendilemma’s’. “Ik ben geen lustobject.”

- Niet kiezen is in zekere zin wél een optie – het is immers ook een keuze.
- Filosofisch scepticisme - bij twijfel: onthouding (*epochè*)
- In geneeskunde: niets doen of afwachten soms een goede houding, maar niet in het geval van (morele) dilemma's – bijzondere situaties die ons tot een keuze dwingen, ook al zijn alle beschikbare opties niet echt wenselijk, of wanneer aan elke keuze nadelen zijn verbonden.

Joods spreekwoord: Je kan niet tegelijkertijd dansen op twee verschillende trouwfeesten....

En toch: de rabbijn die iedereen gelijk gaf....

Be decisive.

**Right or wrong,
make a decision.**

**The road of life
is paved with
flat squirrels
who couldn't
make a decision.**

Stanley
J. Steinberg

Ne pas choisir, c'est
encore choisir.
(jonge Fransman die
moest kiezen....)

Ethische/morele dilemma's/paradoxen

- Treden op wanneer we twee morele verplichtingen hebben, maar de ene lijkt niet belangrijker dan de andere.
- Andere formulering: wat je ook kiest, het is altijd een verkeerde keuze...
- Dergelijke dilemma's verschillen van 'dilemma's', die wel degelijk een oplossing hebben. Bijvoorbeeld:

Odysseus' keuze (Scylla & Charybdis: kiezen voor het minste kwaad)

Nota: problematiek 'morele programmering' autonome voertuigen.

‘Echte’ ethische dilemma’s zijn veel lastiger & brengen ons in een ezel van Buridan-situatie. Onthouding, *random choice* of een andere optie?

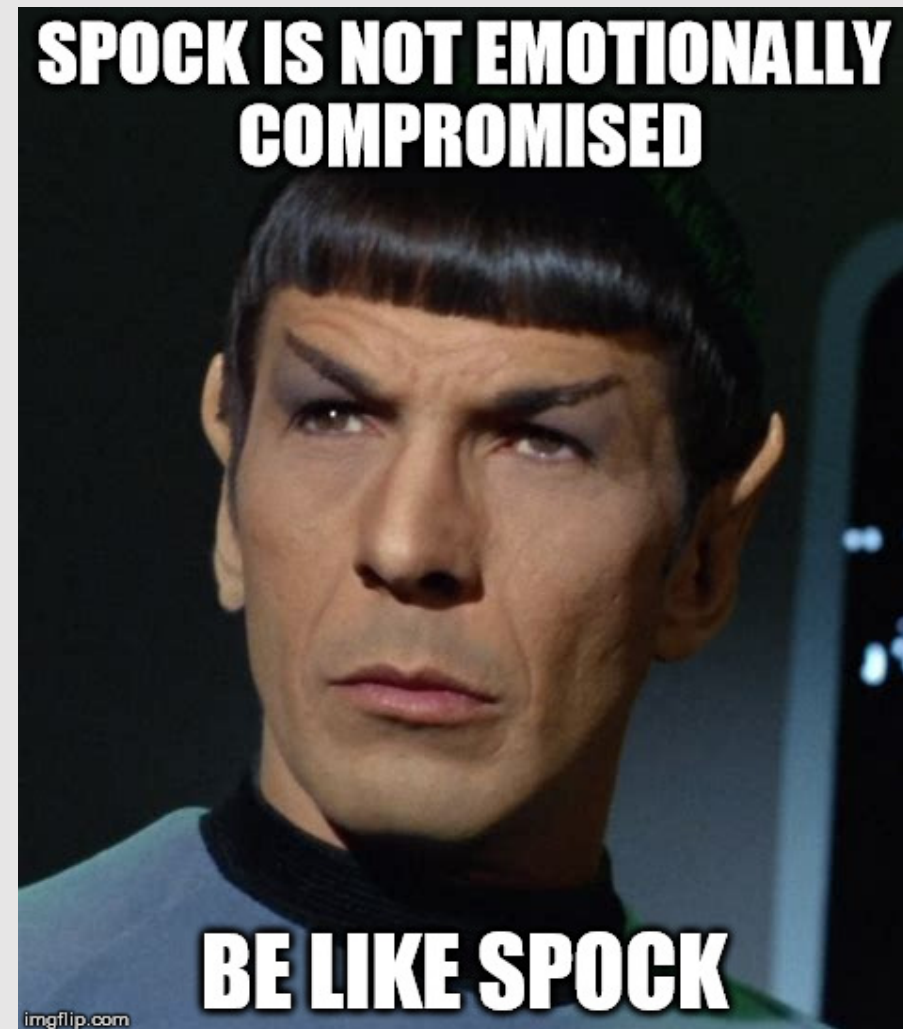

- Bestaan er echte Buridan-dilemma's?
- Indien ja, zijn ze oplosbaar? Of kunnen ze enkel een random 'oplossing' hebben? (Sartre: Doe *iets*)
- Zou de ezel van Buridan echt verhongeren? Als hij volkomen rationeel is (Spinoza): ja. *Maar is dit niet volstrekt irrationeel?*
- Nota: paradox van Edward Fredkin: hoe meer de mogelijke opties op elkaar lijken, hoe moeilijker de keuze wordt – ook al is het onderscheid tussen de opties steeds meer triviaal....

Zijn we *altijd* in staat om rationele keuzes te maken bij morele dilemma's?

Moeten/mogen emoties een rol spelen?

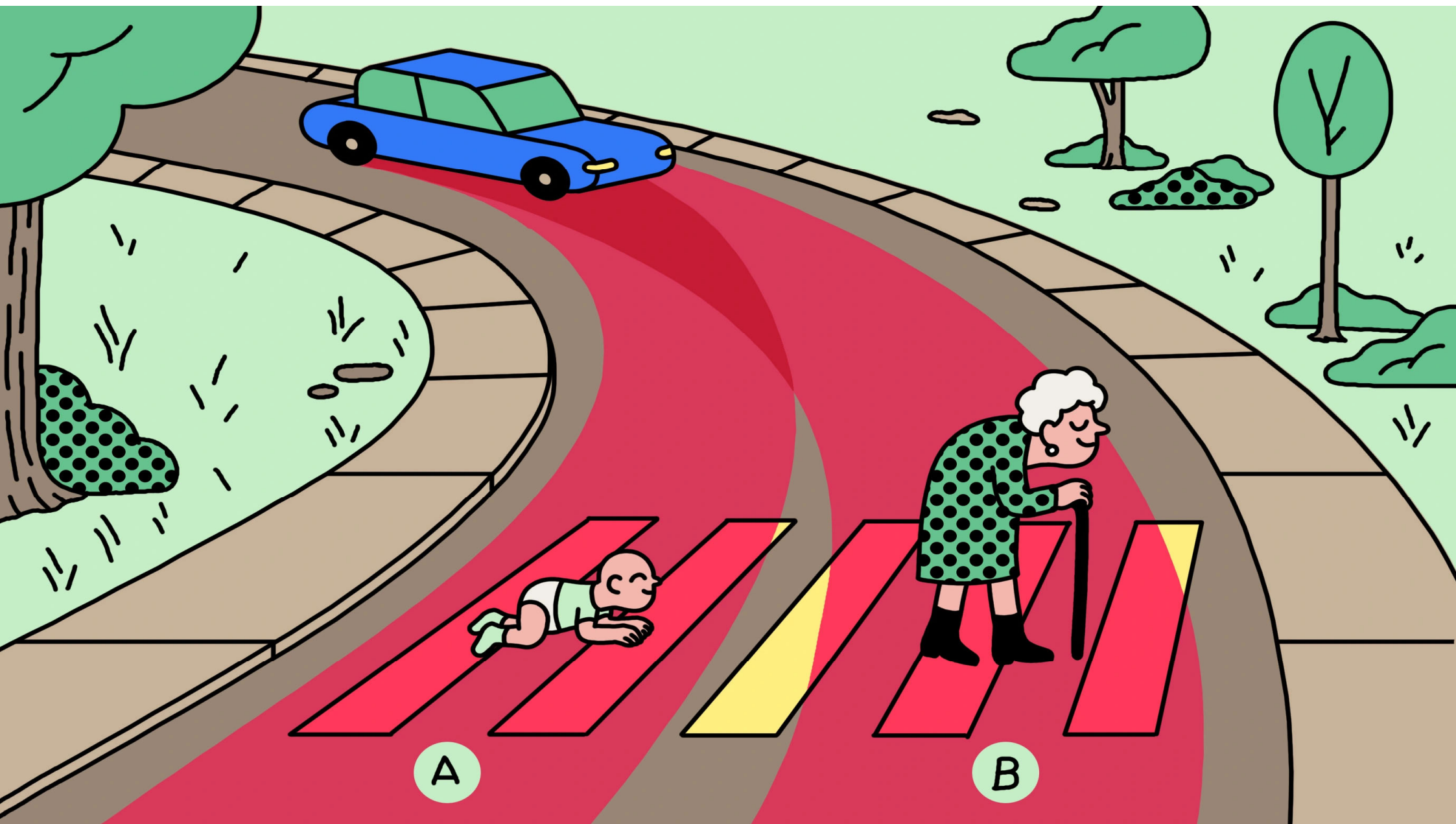
Maar kan Spock een echt Buridan-dilemma oplossen?

Technisch onderscheid:

Onderscheid Hobson's choice (illusie van keuze, bv. "take it or leave it", als er maar één optie is); Morton's Fork (twee gelijke, maar wenselijke opties), en dilemma's (twee keuzes die onwenselijk zijn).

Voorbeelden dilemma's (maar geen Buridan-dilemma's?):

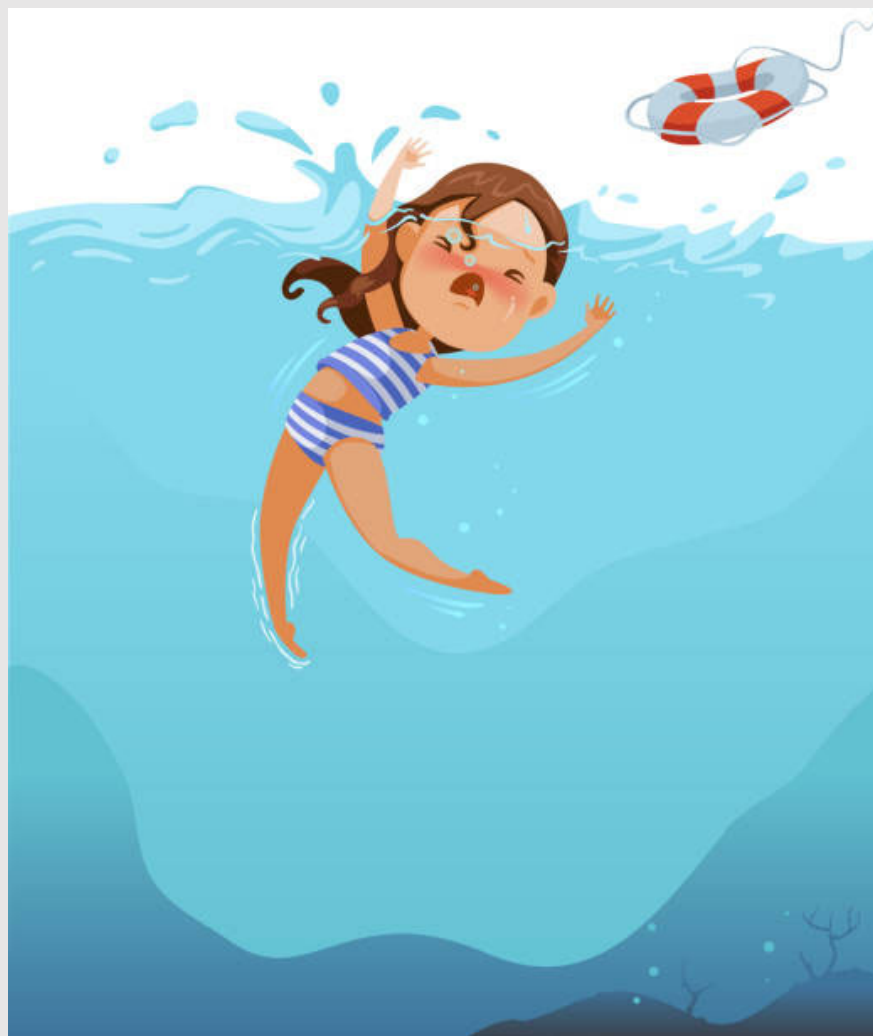

EVIL HAS MANY FACES.

the
GOOD
SON

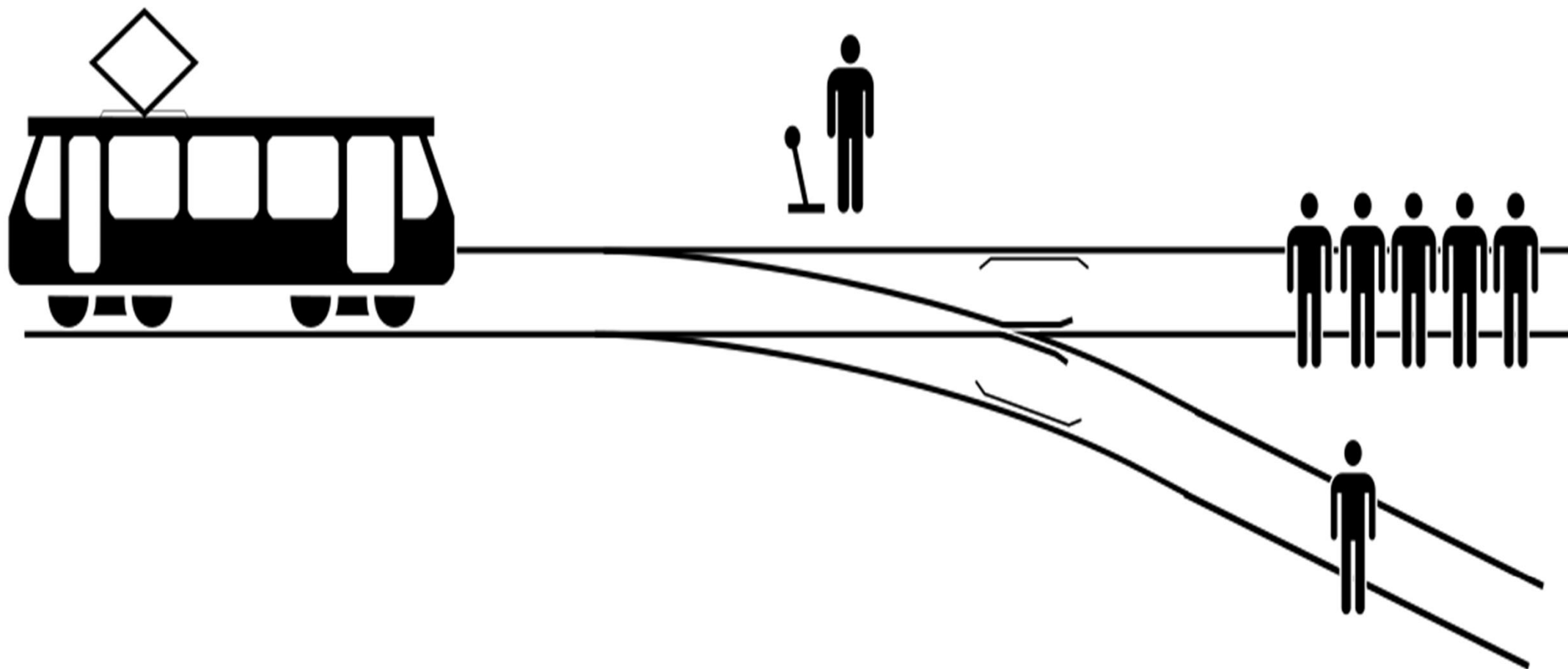
TWENTIETH CENTURY FOX PRESENTS A JOSEPH RUBEN FILM MACAULAY CULKIN "THE GOOD SON" ELIJAH WOOD WENDY CREWSON DAVID MORSE JACQUELINE BROOKES
MUSIC BY ELMER BERNSTEIN COSTUME DESIGNER CYNTHIA FLYNT EDITOR GEORGE BOWERS PRODUCTION DESIGNER BILL GROOM DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY JOHN LINDLEY EXECUTIVE PRODUCERS EZRA SVERDLOW AND DANIEL ROGOSIN
WRITTEN BY IAN McEWAN PRODUCED BY MARY ANNE PAGE AND JOSEPH RUBEN DIRECTED BY JOSEPH RUBEN
COMING THIS FALL
[R] [RESTRICTED] [PARENT STRONGLY CAUTIONED] [READ THE POCKET BOOK] [© 1993 TWENTIETH CENTURY FOX]

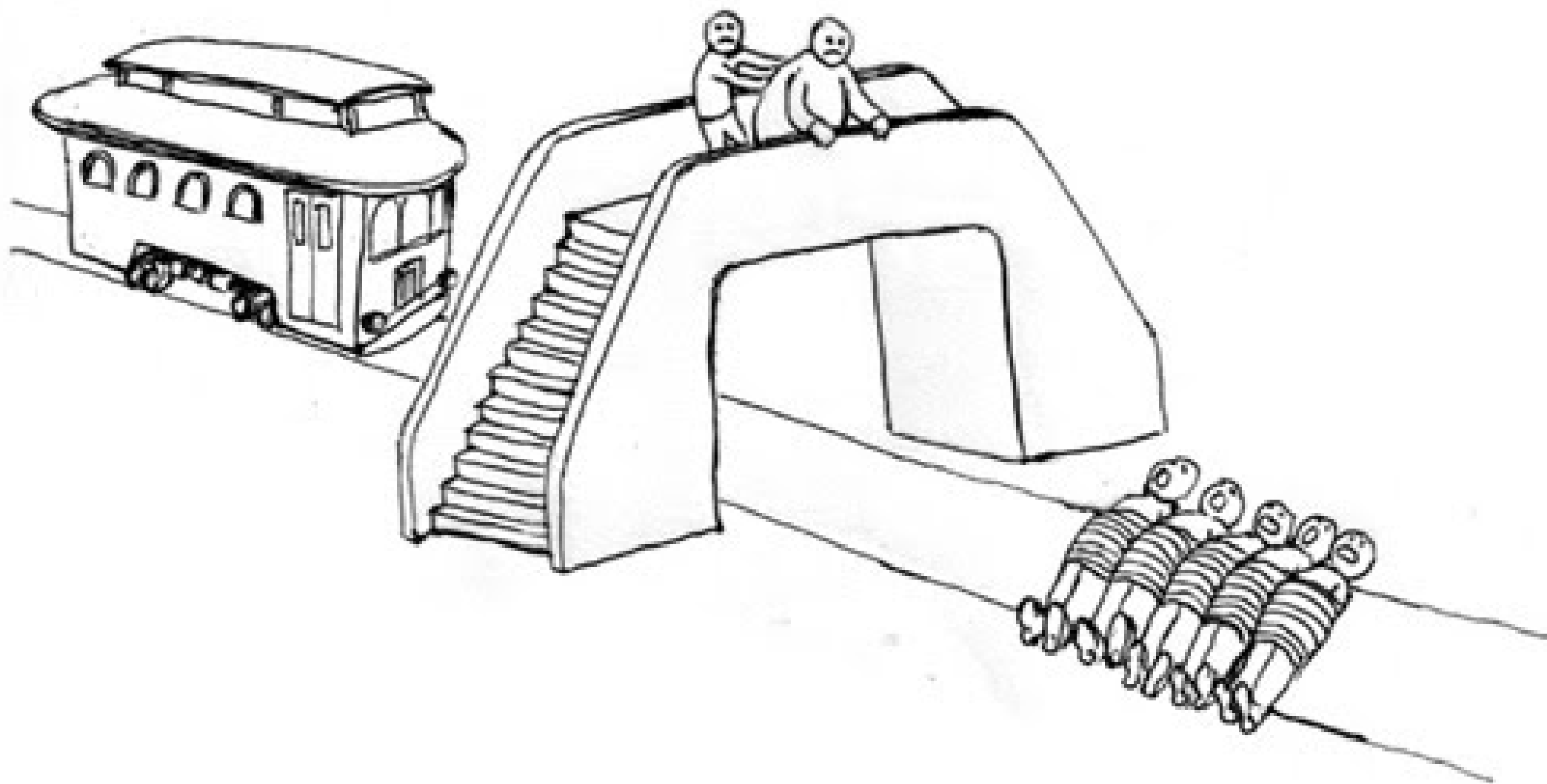
Jouw kind of een ander?

Een beetje Trolleyologie

MR. SPOCK SAYS:

Your Logic Is Seriously Flawed.

IT'S SIMPLE

WE KILL THE FATMAN

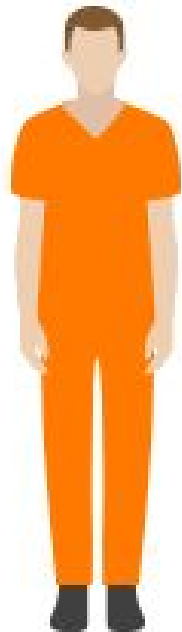

PRISONER'S DILEMMA

Prisoners' dilemma

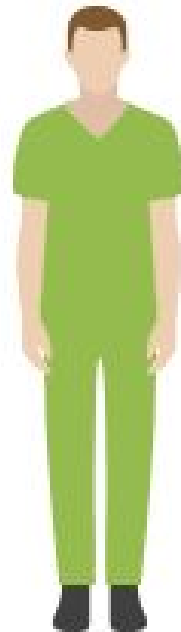
Case A

Prisoner 1
Remain
Silent

20 years

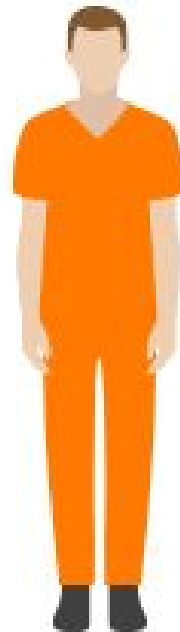
Prisoner 2
Confess

Released

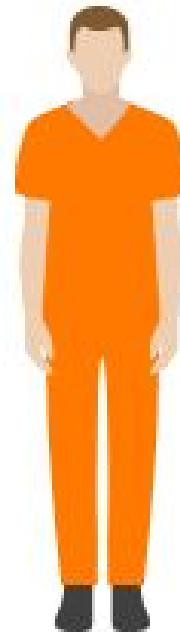
Case B

Prisoner 1
Remain
Silent

1 year

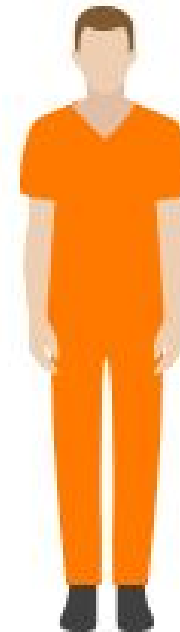
Prisoner 2
Remain
Silent

1 year

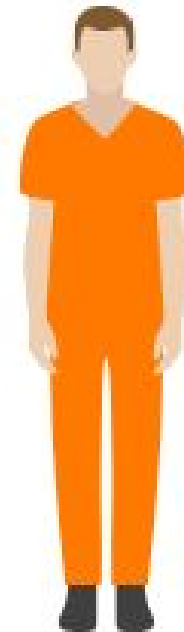
Case C

Prisoner 1
Confess

5 years

Prisoner 2
Confess

5 years

Is alwetendheid een oplossing? Ontsnapt God aan dilemma's? Of verliest hij *The Chicken Game*?

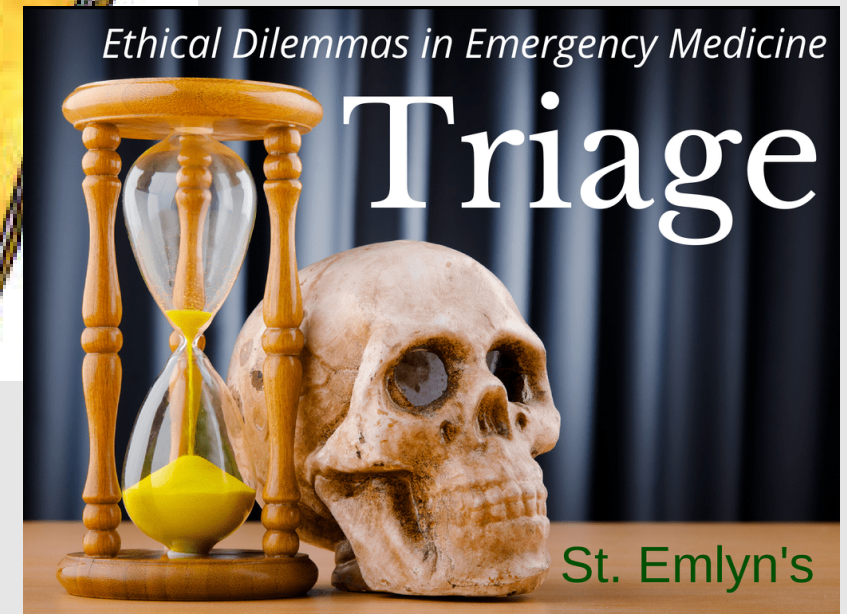
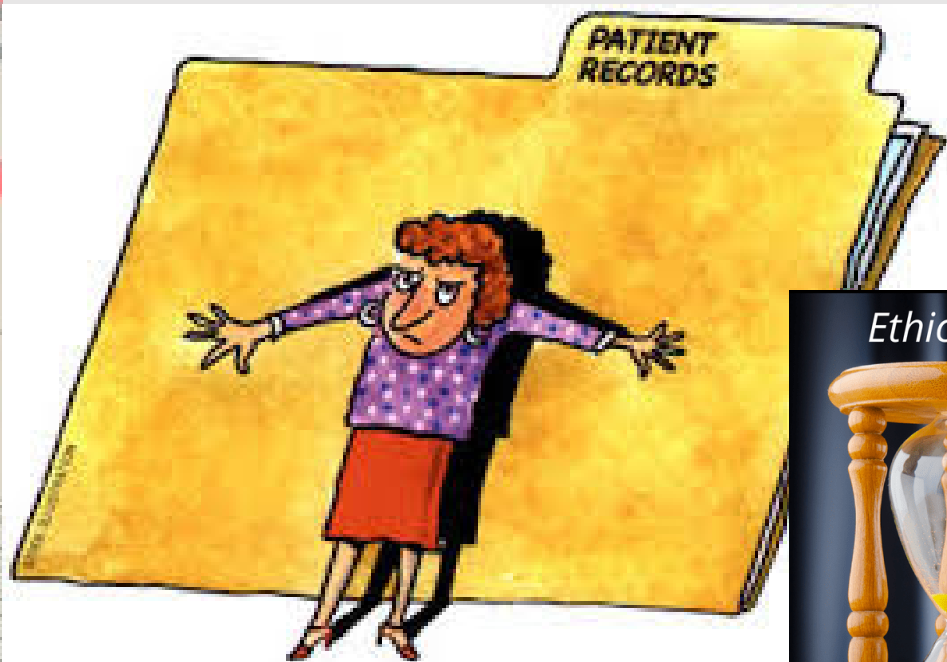
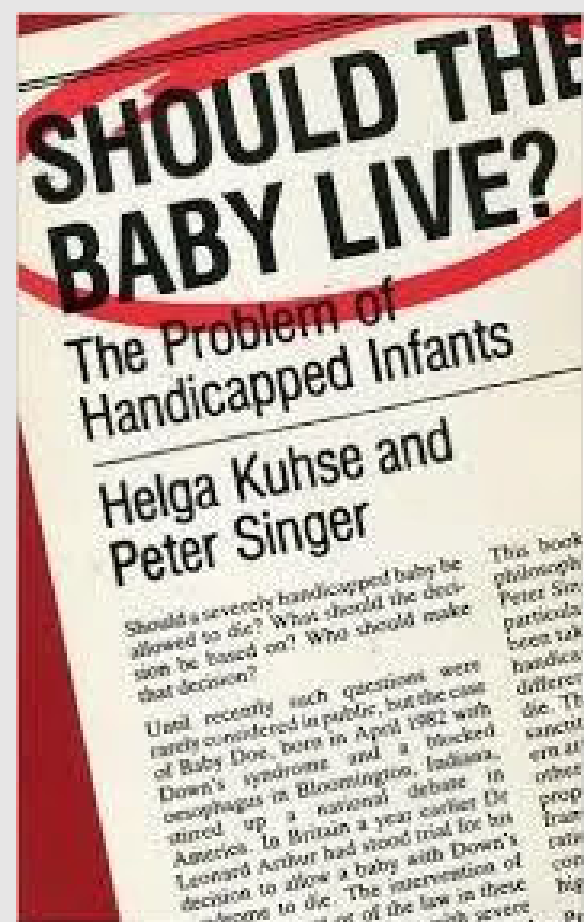
Alternatief *Chicken game*:
kijk *niet* naar deze kip.

Werkt logica in het echte leven? (of: heeft Spock gelijk?)

- Doorgaans niet. Beslissingen kunnen niet altijd strikt rationeel worden genomen (belang van emoties & bepaalde waarden).
- Ook andere technieken, naast formele logica, zijn niet steeds behulpzaam: waarschijnlijkheidsrekening (Bayes e.a), expected utility theory, game theory...: zelden van toepassing in de echte wereld.
- Statistische informatie kan soms van nut zijn in geneeskunde. Bv. deze operatie heeft 93% kans op slagen... Maar wat betekent dit precies?

Medisch-ethische dilemma's

een voorbeeld (triage)

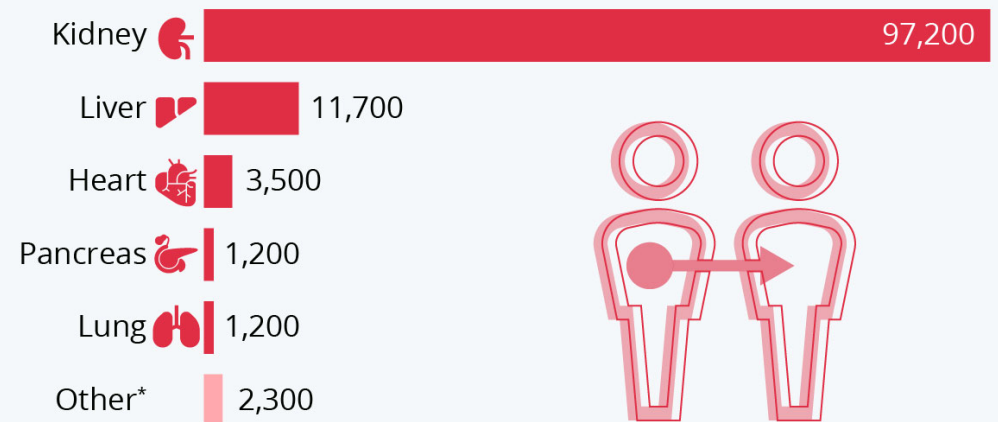
Wachlijsten orgaandonatie: wie komt eerst in aanmerking?

Kunnen we lijstjes maken zoals Darwin, met plus en minpunten (leeftijd, levensverwachting, gezondheid, kans op slagen operatie, gedrag patiënt na operatie, enz.)?

Andere opties?

Organ Transplant Waiting Lists in the U.S.

Number of people in the U.S. waiting for an organ transplant, by type (September 2021)

* E.g. face, hands, abdominal wall.
Figures rounded to the nearest hundred.
Source: organdonor.gov

- Loterijstelsel?
- Nationaliteit?
- *First come, first served?*
- Belang leven patiënt?
(psychopaat in
gevangenis versus jonge
moeder?)

Bijkomende problematiek

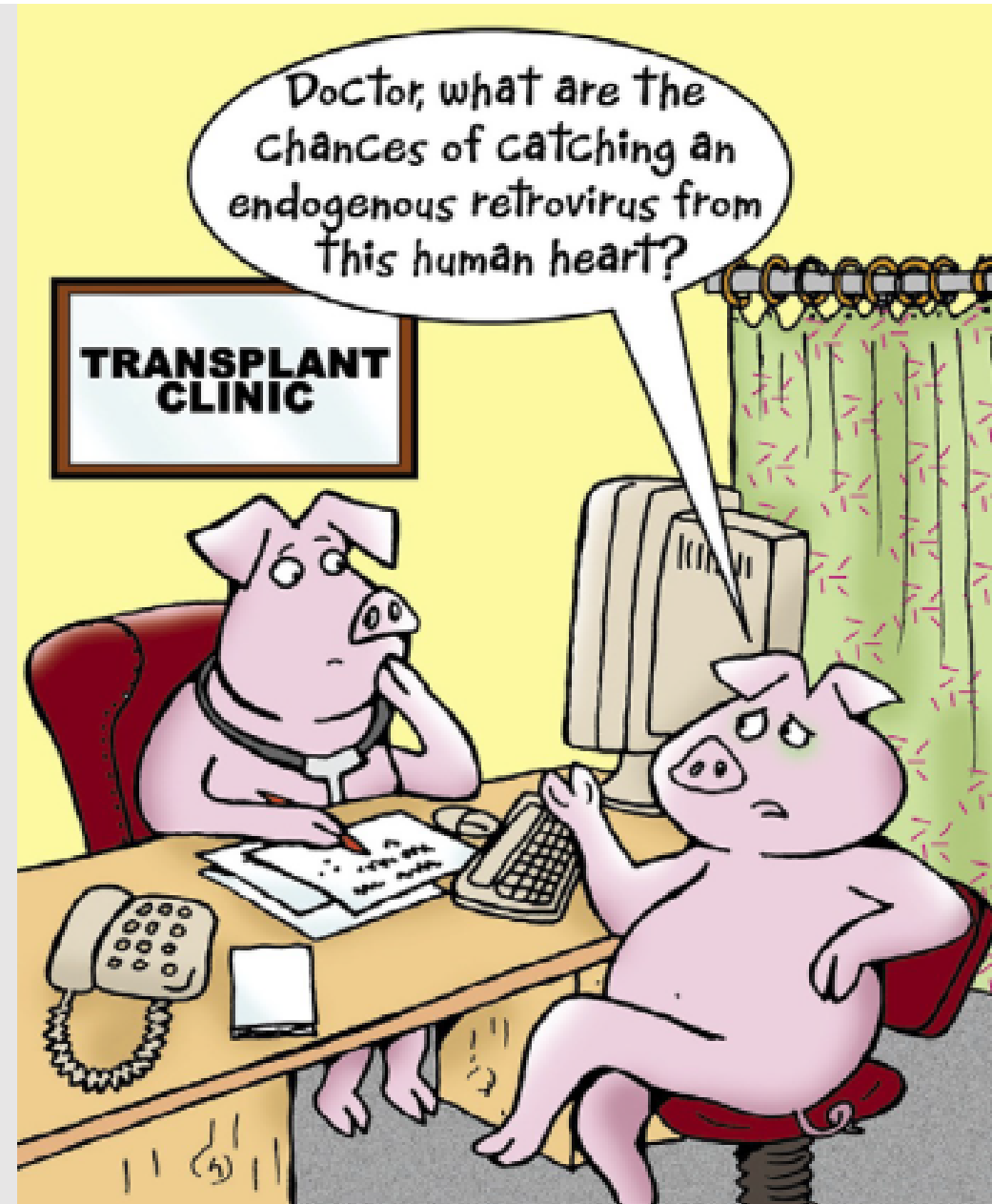
Hoe bekomen we organen?

Ongelukken?

Terdoodveroordelingen?

Vraag en aanbod?

Xenotransplantatie?

Wat te doen?

- Analyse maken diverse mogelijke ethische benaderingen: deugdenethiek (Aristoteles), utilitarisme (Bentham), deontologie (Kant)
- Analyse relevante principes (bv. altijd waarheidsgetrouw zijn *versus* liegen in bijzondere situaties)
- Alertheid voor cognitieve valkuilen (drogrekenen etc.)
- *Best evidence* approach
- Alertheid voor groepsdruk, traditie, intuïtie....

Belang effectief altruïsme

- Beter bankdirecteur worden of arts?
- Principe impartialiteit: “It makes no moral difference whether the person I can help is a neighbor's child ten yards away from me or a Bengali whose name I shall never know, ten thousand miles away... The moral point of view requires us to look beyond the interests of our own society.” (P. Singer)
- Casus neutraliteit: het maakt niet uit wat we steunen, als het effect maar maximaal is.

Tetitatutis